Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ, Manuscripte nu se retrimitŭ!

Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena: Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannenberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoiélă.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 91. Braşovŭ, Sâmbătă, 23 Aprilie (5 Maiu) 1888.

Braşovŭ, 22 Aprilie st. v. 1888.

Este lucru naturalŭ, că lupta pentru egala îndreptăţire a popórelorŭ din monarhia habsburgică se concentréză în lupta pentru limbă şi pentru instrucţiune naţională.

Fără dreptulŭ de limbă şi fără instrucţiune naţională nu póte fi asigurată esistenţa unui poporŭ. Acésta au recunoscut'o şi Cehii din Boemia şi de aceea au pretinsŭ înainte de tóte dela cabinetulŭ Taaffe, sĕ le asigure egala îndreptăţire a limbei lorŭ în administraţiă şi justiţiă şi sĕ le dea putinţa de a-şĭ desvolta învĕţămêntulŭ naţionalŭ.

Nu se póte nega, că Cehii au dobênditŭ multe concesiunĭ în directiunea acésta. Prin cunoscuta ordonanţă a ministrului de justiţiă, privitóre la folosirea egală a limbilorŭ ţĕrii la judecătorii, s'a făcutŭ unŭ pasŭ spre realisarea dorinţelorŭ lorŭ. Dér mĕsura fiindŭ numai unŭ paliativŭ, nu i-a pututŭ mulţămi pe deplinŭ.

Asemenea s'a făcutŭ multŭ pentru Cehĭ pe terîmulŭ instrucţiunei. Li s'a datŭ universitate paralelă, s'au înfiinţatŭ scolĭ din visteria statului pentru ei. Dér nicĭ în privinţa acésta ei nu sunt mulţumiţĭ, pentru că li s'a datŭ pré puţinŭ din ceea ce pretindŭ ca neapĕratŭ necesarŭ pentru asigurarea esistenţei lorŭ naţionale.

A venitŭ în cele din urmă un ministru de instrucţiune, actualulŭ ministru Gautsch, şi a propusŭ sĕ se casseze mai multe scóle secundare cehice, pentru că aceste nu şĭ-ar împlini scopulŭ, ér alte sĕ se reformeze. Gautsch a desfăşuratŭ unŭ programŭ de învĕţămêntŭ centralisticŭ şi înclinările lui spre limba şi spre cultura germană au deşteptatŭ marĭ nemulţumirĭ în sînulŭ poporului cehicŭ.

S'au arangiatŭ meetingurĭ şi s'au făcutŭ protesturĭ din partea Cehilorŭ în contra ministrului Gautsch. De repetite-orĭ s'a cerutŭ retragerea acestui ministru, căruia i se imputá din partea Cehilorŭ mai alesŭ, că voiesce sĕ pregătescă terĕmulŭ pentru introducerea limbei germane ca limbă a statului şi că de aceea voiesce sĕ suprime orĭ-ce avêntŭ alŭ învĕţămêntului naţionalităţilorŭ slave.

Ministrulŭ Gautsch a făcutŭ ce a făcutŭ, a mai cedatŭ în câte unele, şi a rĕmasŭ ministru.

Lunea trecută însĕ, cu ocasiunea desbaterei asupra budgetului ministeriului de instrucţiune în camera deputaţilorŭ din Viena, s'a rădicatŭ din nou o furtună în contra ministrului de instrucţiune. După ce d-lŭ Gautsch şĭ-a terminatŭ discursulŭ, în care şĭ-a desvoltatŭ programulŭ sĕu, s'a produsŭ o mare mişcare şi turburare pe băncile deputaţilorŭ cehĭ, carĭ erau fórte nemulţămiţĭ şi iritaţĭ de acéstă vorbire.

In vorbirea sa a ḑisŭ între altele ministrulŭ de instrucţiune, că mĕsurile ce le ia elŭ nu suntŭ conduse de simpatii orĭ antipatii, ci numai de dorinţa de a administra bine. Dênsulŭ nu póte în genere admite, ca sĕ scadă „nivelulŭ de cultură.“ In principiu primesce provederea universităţii din Lemberg cu-o facultate de medicină, înfiinţarea unei facultăţĭ teologice boeme în Praga, însĕ nu se unesce cu diferite interese ale cultului. La esamenele istorice-juridice nu va fi de lipsă a se dovedi cunoscinţa limbei germane, dér la esamenele judiciale guvernulŭ pretinde acéstă cunoscinţă.

Gautsch încheiă ḑicêndŭ, că învĕţămêntulŭ publicŭ nu póte fi privitŭ din punctulŭ de vedere esclusivŭ alŭ unei partide, ci şi aicĭ binele statului trebue sĕ fie suprema lege. Bunăvoinţă egală cătră tóte popórele, dér şi respectare egală a trebuinţelorŭ şi cerinţelorŭ statului, acesta e programulŭ lui.

Caracteristice pentru impresiunea ce a produs'o vorbirea lui Gautsch asupra Cehilorŭ suntŭ cuvintele unuia dintre deputaţii cehĭ, care a esclamatŭ: „Suntemŭ unŭ parlamentŭ aşa de sĕracŭ, încâtŭ toţĭ împreună nu putemŭ sĕ rĕsturnămŭ nicĭ măcar unŭ singurŭ ministru!“

Şi în adevĕrŭ îşĭ luaseră avêntŭ deputaţii cehĭ de a sili de astadatŭ pe Gautsch sĕ se retragă. Se vorbea ca şi sigurŭ, că o mare parte dintre membrii clubului cehicŭ vorŭ vota în contra primirei bugetului de instrucţiune.

Comitetulŭ esecutivŭ alŭ maiorităţii parlamentare a ţinutŭ mereu şedinţe sfătuindu-se că ce sĕ facă. In cele din urmă însĕ s'a aplanatŭ crisa, care putea sĕ devină chiar o crisă ministerială generală, după ce întregŭ cabinetulŭ s'a declaratŭ solidarŭ în afacerea votării bugetului.

Negreşitŭ că mai multŭ temerea, ca sĕ nu se provóce cumva retragerea întregului cabinetŭ Taaffe, a îndemnatŭ pe membrii diferitelorŭ fracţiunĭ ale dreptei sĕ nu'şĭ realiseze ameninţarea.

Contrarii cabinetului Taaffe din Viena şi din Peşta se bucurau de crisa, ce se ivise, sperândŭ că ea va causa retragerea acestui cabinetŭ. Deocamdată însĕ n'a fostŭ sĕ fiă aşa.

Imbunĕtăţirea stării ţĕranului în România.

„România Liberă“, fóia guvernului, scrie următorulŭ primŭ articulŭ cu privire la mişcarea ţĕranilorŭ şi la îmbunĕtăţirea stării lorŭ:

Agitaţiunea agrară s'a liniştitŭ şi e timpulŭ sĕ ne gândimŭ atâtŭ la causele carĭ au produs'o, câtŭ şi la mijlócele menite de a impiedeca reîntórcerea ei. In ochii unora, ţĕranii s'au rĕsculatŭ în mai multe districte din România pentru că starea de miseriă în care se aflau îi împingea fatalmente a avé recursŭ la violenţă şi la distrugerea unei situaţiunĭ ajunsă nesuferită pentru dênşii. Alţii susţinŭ, că instigaţiunĭ strĕine ar fi provocatŭ turburările, făcêndŭ sĕ lucéscă în ochii sătenilorŭ mirajulŭ unei organisărĭ slavo-comuniste cu a cărei realisare s'ar însărcina o Putere vecină. O a treia părere atribue mişcarea agitaţiunilorŭ recente din capitală, carĭ, ridicândŭ totŭ valurĭ mai întinse, arŭ fi apucatŭ în vêrtejulŭ lorŭ populaţiunile câmpene cele mai apropiate de Bucurescĭ.

Ne vomŭ înscrie, înainte de tóte, în contra ipotesei, că o mână străină ar fi fostŭ în stare sĕ provóce în România o mişcare periculósă pentru noi. Păturile culte ale societăţii române, orĭ câtŭ de pasionate arŭ fi ele, nu vorŭ servi nicĭ-odată de instrumentŭ străinului. Acusaţiunile ce ne aruncămŭ unii altora prin presă suntŭ superlative meridionale, pe carĭ nimenĭ nu le ia în seriosŭ. Câtŭ pentru rarele individualităţĭ catilinare, ce arŭ fi capabile de orĭ ce acţiune mârşavă, va trece multŭ timpŭ încă până ce vorŭ găsi în România unŭ tĕrîmŭ propice.

Păturile neculte arŭ puté mai de grabă, în nepriceperea lorŭ, comite o crimă naţională. Pentru acésta însĕ trebue şefĭ şi mijlóce; şi décă admitemŭ că mijlócele potŭ fi cosmopolite, şefii arŭ trebui sĕ fiă românĭ, şi ne îndoimŭ că i-ar puté găsi unŭ guvernŭ străinŭ, orĭ-câtŭ de puternicŭ ar fi elŭ.

Rĕmânŭ decĭ miseria şi agitaţiunile politice din Bucurescĭ, carĭ arŭ puté fi privite ca mobile ale ultimelorŭ evenimente.

Noi credemŭ că ambele cause au fostŭ în jocŭ. Miseria singură nu explică mişcarea, căcĭ sate ca Afumaţii, Ferbinţii, têrguşóre ca Urzicenii, ce se numĕră între cele mai bogate ale României, au fostŭ atâte centrurĭ de rĕscólă. A trebuitŭ decĭ o impulsiune venită de aiurea, decâtŭ din simţulŭ desperării, şi nu suntemŭ departe de adevĕrŭ când afirmămŭ, că contactulŭ ţĕranilorŭ cu unele cârciume din Bucurescĭ, în carĭ câţĭva agitatorĭ promiteau mărire celorŭ micĭ şi avuţiă celorŭ sĕracĭ, a contribuitŭ nu puţinŭ la naşcerea crisei. Când ne mai gândimŭ că acéstă crisă a coincidatŭ cu căderea guvernului trecutŭ, şi că o administraţiă care e în ajunulŭ de a fi înlocuită, nu póte nicĭ-odată sĕ desvolte nicĭ inteligenţă nicĭ energiă, vomŭ înţelege uşorŭ cum a începutŭ şi cum s'a lăţitŭ rĕulŭ.

Acestea tóte însĕ nu suntŭ decâtŭ vederĭ retrospective, ce nu potŭ avé decâtŭ valórea unei explicaţiunĭ, ér nu puterea unui remediu.

Orĭ carĭ ar fi fostŭ causele, nicĭ unŭ omŭ seriosŭ nu póte tăgădui că ele au găsitŭ unŭ têrîmŭ propice, şi, odată ce s'a redatŭ legii puterea ei, e de datoria nóstră sĕ nu ne mulţumimŭ cu acésta, ci sĕ căutămŭ a ne da séma de mijlócele cele mai nemerite pentru a însănĕtoşi o stare de lucrurĭ plină de pericole.

„România Liberă“ ḑice, că reformele în favórea ţĕranului nu se potŭ face în 24 de óre şi nicĭ expropriându-se statulŭ, ci ţinêndu-se sémă de condiţiunile lui sociale şi de elementele carĭ constitue puterea lui şi permitŭ unei naţiunĭ sĕ nu fiă prada vecinului. Precum interesulŭ claselorŭ dominante cere sĕ creeze şi sĕ desvólte unŭ elementŭ ţĕrănescŭ bogatŭ, aşa acesta fără classe dominante avute şi culte nu póte sĕ scape neatêrnarea unei naţiunĭ. Interesulŭ acestorŭ două classe trebue sĕ mérgă mână'n mână şi legislatorulŭ are sĕ 'mpedece preponderanţa esclusivă a uneia în detrimentulŭ celeilalte. Adĭ echilibrulŭ nu e perfectŭ ḑice fóia guvernamentală şi guvernulŭ e datorŭ sĕ ia în mână interesele ţĕranilorŭ, décă nu voesce sĕ se sleiéscă puterea productivă a ţĕrii, creându-se unŭ proletariatŭ câmpeanŭ.

Acestŭ ţelŭ se póte ajunge pe două căi: 1) sĕ se dea pămêntŭ ţĕranilorŭ carĭ n'au; 2) sĕ se apere nepriceperea lui în contra abusului ce potŭ comite faţă cu dênsulŭ elemente mai pricepute, dér din nenorocire neconscienţióse.

Nu'i destulŭ însĕ ca statulŭ sĕ vêndă ţĕranului pămêntŭ în loturĭ (în parţele micĭ), ci sĕ'i dea acestuia şi posibilitatea de a'şĭ întêmpina primele cheltuelĭ de instalare.

In privinţa înlăturării abusurilorŭ ce clasele mai culte potŭ comite cu ţĕranii, numitulŭ ḑiarŭ propune introducerea sistemului din Austria, unde norme bine definite stabilescŭ caracterulŭ usurarŭ alŭ unei învoelĭ dintre proprietarŭ şi ţĕranŭ, şi tribunalele anuléză pe acelea ale cărorŭ disposiţiunĭ pórtă semne nendoelnice de împilare. In fine trebue ca administraţiunea sĕ fiă cinstită, ér nu coruptă şi împilătóre.

Turcia şi Grecia.

Raporturile dintre Constantinopolŭ şi Atena devinŭ totŭ mai încordate. Pórta 'şĭ-a rechiămatŭ pe ministrulŭ sĕu plenipotenţiarŭ din Atena, Feridun-Bey. De asemenea ministrulŭ plenipotenţiarŭ alŭ Greciei, Conduriotis va părăsi Constantinopolulŭ în puterea unui concediu şi e probabilŭ, că nu se va rentórce la postulŭ sĕu înainte de a numi Pórta unŭ trimisŭ alŭ sĕu la Atena.

Pressa grecéscă atacă violentŭ pe Turcia, care, ḑicŭ ele, nu e cu considerare faţă cu Grecia şi cu elementulŭ grecescŭ din Turcia. Pretextulŭ e bunŭ, numai câtŭ nu li-se mai prinde Grecilorŭ. A sositŭ timpulŭ sĕ 'ncetéze cu unelţirile de grecisare în Macedonia altfelŭ li-se póte tăia din unghişóre.

Cei din Atena se 'ncércă sĕ desmintă sgomotele cumcă arŭ fi ajutaţĭ şi încurageaţĭ de Ruşĭ. Ei ḑicŭ, că ambasadorulŭ rusŭ din Constantinopolŭ s'a dusŭ la Atena numai ca sĕ sondeze cabinetulŭ grecŭ pentru eventualităţile viitóre, fără sĕ o angajeze pe Grecia a lua o atitudine anti-turcéscă.

Aceste scuse mai multŭ confirmă sgomotele, că Grecii se sburlescŭ, fiindŭ că speră a avé la spate pe Ruşĭ. Numai de n'arŭ păţi-o cu Turcii ca'n anii trecuţĭ. De geaba le lasă gura apă după Macedonia, îşĭ vorŭ pune pofta 'n cuiu.

Legea convocării reserviştilorŭ.

Amŭ spusŭ că atâtŭ în camera din Pesta câtŭ şi în cea din Viena s'a desbătutŭ şi s'a votatŭ unŭ proiectŭ de lege ce privesce convocarea reserviştilorŭ şi a reserviştilorŭ de întregire la serviciu activŭ în timpŭ de pace.

Legea s'a motivatŭ cu aceea, că efectivulŭ de pace alŭ trupelorŭ austro-ungare e aşa de micŭ, încâtŭ nu póte satisface unorŭ prestaţiunĭ estra-ordinare ce ar fi necesare în timpŭ de pace. De aceea legea dă putere guvernului a chema în serviciu activŭ, la casŭ de nece-

sitate estraordinară, în timpŭ de pace reserviştii anului ântêiu şi pe reserviştii de întregire din cei trei anĭ dintêiu. Când s'a ocupatŭ Bosnia, s'a doveditŭ că efectivulŭ de pace de 83—95 de ómenĭ de companiă n'a fostŭ deajunsŭ, ci a trebuitŭ sporitŭ la 128 de ómenĭ, şi ca sĕ se pótă face acésta, a trebuitŭ sĕ se reducă efectivulŭ celorlalte companii la 68 de ómenĭ. Timpulŭ servitŭ mai puţinŭ de 28 de ḑile se va socoti ca unŭ esercițiu de arme făcutŭ, celŭ servitŭ mai multŭ ca 28 de ḑile se va socoti ca 2 esercițiurĭ de arme făcute. In camera ungurésca a fostŭ o viuă discuțiune asupra acestui proiectŭ de lege.

Deputatulŭ *Nagy* a ḑisŭ că se dă ministrului de rĕsboiu împuternicirea d'a prelungĭ serviciulŭ activŭ de trei anĭ eventualŭ încă cu unŭ anŭ. Nu-i vorbă se ḑice că numai în casulŭ celŭ mai urgentŭ sĕ se cheme reserviştii în serviciu activŭ, dér prin acéstă lege administrațiunea de rĕsboiu se sustrage controlului parlamentarŭ. Vorbitorulŭ profită de ocasiune, ca sĕ aducă în vorbă cestiunea voluntarilorŭ pe unŭ anŭ. Elŭ a întrebatŭ în comisiunea pentru armată pe ministrulŭ de honveḑĭ, déca proiectulŭ de lege se referă şi la voluntarii pe unŭ anŭ. Ministrulŭ a rĕspunsŭ că aceia carĭ au depusŭ esamenulŭ de oficerŭ nu suntŭ atinşĭ de proiectŭ, dér cei carĭ n'au învĕțatŭ sĕ fiă chiămațĭ eventualŭ în timpŭ de pace la serviciulŭ activŭ ca reserviştĭ. Vorbitorulŭ amintesce greutățile ce li se punŭ în cale, în modŭ volnicŭ, la esamenulŭ de oficerŭ tinerilorŭ ungurĭ, carĭ nu sciu bine limba germană. De aceea cere, ca cu reserviştii ungurĭ, carĭ carĭ ca voluntarĭ pe unŭ anŭ n'au pututŭ depune esamenulŭ de oficerŭ, sĕ se facă escepțiune. De acésta atêrnă votarea legii.

Akos *Czirer* ḑice, că proiectulŭ de lege e unŭ pasŭ spre nouĕ sarcine, care atêrnă cu totulŭ de volnicia ministrului comunŭ de rĕsboiu. Noi nu ne gândimŭ la cucerirĭ, prin urmare nu ne trebue sĕ sporimŭ efectivulŭ trupelorŭ, nicĭ sĕ prelungimŭ timpulŭ de serviciu; destulŭ de sleite suntŭ puterile poporațiunei. Trebue sĕ se înfiinţeze armata națională independentă, acésta-i prima cerință a orĭcărei constituțiunĭ militare. Unitatea domnitorului nu se periclitéză prin acésta, dovadă trecutulŭ de 1000 de anĭ alŭ națiunei ungare. Prin proiectulŭ acesta se introduce serviciulŭ activŭ de patru anĭ, fără ca reserviştii sĕ fiă scutițĭ de esercițiulŭ de arme, căcĭ vinŭ nouĕ puscĭ şi tunurĭ, cu care trebue sĕ fiă esercitațĭ. Respinge proiectulŭ.

Acum începe o larmă cumplită în dietă. Franz *Bolgar* e invitatŭ sĕ vorbéscă. Franz *Fenyvessy* întrébă, că ce-i cu partida guvernamentală? Nu vorbesce nimenea? Carol *Eötvös* cere sĕ audă pe ministrulŭ. Gabriel *Ugron* sare agitatŭ de pe scaunŭ, cerêndŭ lămurirĭ dela ministru înainte d'a se'nchide desbaterea, căcĭ altfelŭ vorŭ fi nevoițĭ (oposanții) sĕ vorbéscă la desbaterea specială într'altŭ tonŭ. Mare mişcare în drépta. Larmă în stânga şi'n stânga estremă. *Preşedintele* sună clopoțelulŭ strigândŭ că deputatulŭ Bolgar are cuvêntulŭ. Larmă şi mai mare în stânga estremă. Carolŭ *Eötvös* strigă sĕ audă pe ministrulŭ. Strigăte'n drépta: la ordine! *Preşedintele* sună clopoțelulŭ şi amenință pe cei carĭ turbură desbaterile, că îi chémă la ordine. Aprobărĭ în drépta, larmă mare şi îndelungată'n stânga estremă, strigăte: s'auḑimŭ pe ministru!

Ministrulŭ de honveḑĭ *Fejervary* ḑice că va vorbi atuncĭ când va crede că e de cuviință, ér nu când îi place unuia séu altuia dintre deputațĭ a'i porunci. — Aplause'n drépta, sgomotŭ cumplitŭ în stânga estremă. Ignaz *Helfy* ḑice că ăsta nu mai e parlamentarismŭ, ca sĕ nu vorbéscă nimenea din drépta; aci e mai bine sĕ declare guvernulŭ: Acésta ni s'a poruncitŭ din Viena şi trebue sĕ se priméscă. — Contraḑicerĭ în drépta. Preşedintele sună clopoțelulŭ. Larma e nespusŭ de mare. — Iosif *Madarasz* ḑice că ministrulŭ e dator sĕ dea lămurirĭ camerei şi guvernulŭ sĕ lase obiceiulŭ d'a vorbi totŭ la încheiarea desbaterilorŭ, când oposiția nu mai póte rĕspunde.

Ministrulŭ *Tisza* se ridică. O voce din stânga estremă: Aha, tunulŭ celŭ greu! Tisza: Nu vréu sĕ 'mpuşcŭ cu tunulŭ în vrăbii. — Ilaritate. — Tisza: Nu e nicĭ unŭ regulamentŭ care sĕ prescrie când are sĕ vorbéscă ministrulŭ. Nu sciu, de ce tocmai acum se cere, ca sĕ vorbéscă respectivulŭ ministru. Lăsațĭ în pace mersulŭ desbaterilorŭ, camera va da lămuririle cuvenite. E neadmisibilŭ a-se 'ncetățeni praxa, ca sĕ se prescrie ministrului când are sĕ vorbéscă. — Preşedintele ḑice că e straniu sĕ se céră a vorbi ministrulŭ, când are sĕ vorbéscă unŭ deputatŭ. — Coloman *Thaly* se ridică. Strigăte 'n drépta: Cu ce dreptŭ vréi sĕ vorbescĭ? — Thaly: Vorbescŭ la regulamentŭ. Madarasz are dreptate. In desbaterea specială vomŭ fi nevoițĭ sĕ vorbimŭ mai violentŭ, mai pasionatŭ. — Ministrulŭ *Tisza* ḑice că potŭ vorbi în desbaterea specială la titlulŭ respectivŭ. — *Madarasz* cere din nou, ca sĕ provóce camera pe ministrul a da lămurirĭ.

Ministrulŭ *Fejervary* ḑice că scie elŭ când sĕ vorbéscă, şi va vorbi înainte de închiderea desbaterii, dér nu va suferi sĕ i-se impună acésta de nimenea. — Aprobărĭ în drépta, mişcare în stânga şi 'n stânga estremă.

Franz *Bolgar* ḑice, că motivarea proiectului e curată frasiologiă. Timpulŭ de serviciu se prelungesce cu unŭ anŭ, degeaba se négă acésta. Prin proiectŭ se cere împuternicirea d'a se convoca 90,000 reserviştĭ şi 25,000 reserviştĭ de întregire, adecă cheltuelile ordinare se potŭ împovăra cam cu 15 milióne fl. Cu tóte astea votéză proiectulŭ, dér sĕ se spună espresŭ în lege, că reserviştii numai atuncĭ se convócă, când n'ajungŭ reserviştii de întregire. Căcĭ altfelŭ s'ar puté reține în serviciu soldații, carĭ au servitŭ trei anĭ. Şi cine póte dispune ce soldațĭ sĕ se rețină? Va dispune sergentulŭ majorŭ-comptabilŭ, care va opri pe aceia pe carĭ îi urăşce. Cu acésta suboficerii vorŭ pune totulŭ în mişcare, ca sĕ fiă degradațĭ. [Contraḑicerĭ în drépta.] Aceste rele se vorŭ înlătura, décă la desbaterea specială se va primi amendamentulŭ ce'lŭ va propune. Va mai propune, ca legea sĕ aibă putere numai până în 1890. Numai aşa va vota elŭ şi soții sĕi legea.

[Va urma].

SCIRILE ḐILEI.

D-lŭ M. *Cogălniceanu* a fostŭ realesŭ preşedinte alŭ *Academiei române*. Preşedinte alŭ secțiunii istorice a fostŭ alesŭ d. V. A. *Ureche*; alŭ secțiunii sciințifice d. P. S. *Aurelian* şi alŭ secțiunii literare d. Iacob *Negruzzi*.

***

O telegramă din *Bucurescĭ* spune, că ministrulŭ plenipotențiarŭ rusescŭ *Hitrovo* de pe lângă guvernulŭ românŭ va fi înlocuitŭ cu celŭ de pe lângă guvernulŭ sêrbescŭ *Persiani*.

***

Ḑiarulŭ „Der Artist“ din Düsseldorf scrie, că *gimnasticii românĭ* trupa *Petrescu*, după ce a avutŭ celŭ mai mare succesŭ, prelungindu-i-se de 2 orĭ contractulŭ în teatrulŭ „Follies Bergere“ 'în Parisŭ, astăḑĭ se află angajată la circulŭ Hipodrom din Madridŭ. D-ra Eugenia *Petrescu* a obținutŭ în Parisŭ numele de „prima echilibristă fără rivală în lume, garantată de primulŭ agentŭ teatralŭ din Parisŭ.“ Traianŭ *Lupu*, junele gimnasticŭ, plecatŭ acum o lună la Berlinŭ în teatrulŭ Kauffmanns-Variétés, a avutŭ cel mai strălucitŭ succesŭ. Numita fóiă mai spune, că directorulŭ teatrului se simte fericitŭ, că a angagiatŭ pe d. Traian Lupu şi pe d-ra Carlota *Lupu*. Câtŭ pentru d-nii *Moceanu-Velescu*, d-lorŭ au primitŭ din New-York, America, o scrisóre dela Ch. Herman & Geo. Liman, agențĭ dramaticĭ, varietate şi musică, prin care li se propunŭ cele mai avantagióse condițiunĭ spre a merge şi a se produce cu cântece şi danțurĭ naționale române în New-York. Astfelŭ d-nii Moceanu-Velescu vorŭ avé timpŭ şi ocasiune sĕ se prepare câtŭ mai bine pentru exposiția universală din Parisŭ la 1889, unde se vorŭ opri la întórcerea d-lorŭ din America.

***

In contra morilorŭ cu vaporŭ din *Budapesta* „Concordia“, „Gizela“ şi a lui „Strauss şi Hedrich“ s'a ordonatŭ *cercetare judecătoréscă*, deórece aceste morĭ suntŭ bănuite, că furnisorului militarŭ din Serajevo, Baruch, care pentru înşelătorii în paguba erariului a fostŭ condamnatŭ la închisóre pe mai mulțĭ anĭ, i-a furnisatŭ făină mai puținŭ nutritóre, decum sta notatŭ pe biletele sacilorŭ.

***

Sub titlulŭ *Şvabĭ maghiarisațĭ*“ scrie „Egyetertes“ dela 30 Aprilie: „Din Kis-Tormas, comit. Tolna, se împărtăşesce îmbucurătórea scire, că maghiarisarea e aşa de lățită acolo, încâtŭ o comună încă deplinŭ germană înainte cu 25—30 de anĭ a devenitŭ mai cu totulŭ maghiară şi moda de îmbrăcăminte maghiară a înlăturatŭ apróре definitivŭ îmbrăcămintea germană. Bărbații, carĭ până aci îşĭ rădeau fața 'ntrégă, pórtă acum mustață şi barbă şi jócă bine ceardaşulŭ. Locuitorii se silescŭ ca copii lorŭ sĕ'şĭ însuşéscă limba ungurésca, trimițêndu'i pe mai multŭ timpŭ în comune maghiare. Nisuința patriotică a bravei comune merită laudă.“

Sancta simplicitas egyetertesiensis! Va sĕ ḑică toțĭ câțĭ pórtă mustață şi barbă suntŭ ungurĭ! Dovadă că pretinsa „maghiarisare a Şvabilorŭ“ e unŭ moftŭ unguresců.

Primimŭ din partea d-lui *Th. Alexi* următórea scrisóre:

Domnule Redactorŭ!

Vĕḑêndŭ interesulŭ ce'lŭ au unii ómenĭ pentru a descoperi isvórele după care am scrisŭ romanulŭ meu istoricŭ *Beiu, Vodă, Domnă*, am onóre a vi le comunica, pentru ca sĕ informațĭ mai exactŭ pe cetitorii D-v. decum a fostŭ în stare a o face scriitorulŭ foiletonului publicatŭ mai deunăḑile în „Gazetă“.

Romanulŭ meu este *istoricŭ*, decĭ nu póte fi productulŭ simplei fantasii. N'am pututŭ sĕ înşirŭ din capulŭ meu tóte acele evenimente cărora le am făcutŭ locŭ în acelŭ romanŭ, scrisŭ cu scopulŭ de a înfățişa o icónă câtŭ se póte de fidelă despre starea lucrurilorŭ în România dela Caragea Vodă şi până la alegerea actualului suveranŭ alŭ României. M'am servitŭ decĭ de scrierĭ referitóre la obiectulŭ meu şi anume de *Aricescu*, revoluțiunea lui Tudorŭ Vladimirescu, de *primulŭ Almanachŭ* alŭ României june şi anume de „*Anecdota*“ de Gane şi în fine de: „*Die Empörkömmlinge*,“ ein Beitrag zur Charakteristik

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(5)

Din viéța şi scrierile lui

Nicolau Lenau.

După isvóre străine.

IV.

Unii înregistréză pe Lenau în catalogulŭ poeților austriacĭ, alții, şi cu deosebire Maghiarii, pretindŭ a fi esclusivŭ alŭ lorŭ, căcĭ ḑicŭ ei: celŭ ce ar disputa-o acésta, n'ar fi nicĭ mai multŭ nicĭ mai puținŭ decâtŭ unŭ „*furor teutonicus*“ şi că Lenau numai întru atâta s'ar puté numi poetŭ austriacŭ, întru câtŭ petrecêndŭ câțiva anĭ în Austria a întratŭ şi elŭ în renumita societate „Neuner“. Noi însĕ n'avemŭ sĕ cercetămŭ acésta. Fiă elŭ alŭ orĭ şi cărora, pre noi ne privesce numai spiritulŭ sĕu mare, geniulŭ sĕu puternicŭ.

Lenau, după unii, este poetulŭ „durerii lumei“. Mulțĭ însĕ i-o dispută acésta, pentru-că aşa numita „durere a lumei“, care în primele decenii ale veacului nostru a cuceritŭ aşa de mulțĭ scriitorĭ, n'a fostŭ altceva decâtŭ unŭ felŭ de *hipocondriă a timpului*, care numai în închipuirile scriitorilorŭ a prinsŭ terenŭ, pe când nicĭ ei înşişĭ nu o simțiau. Pe atuncĭ era, aşa ḑicêndŭ, o maniă a timpului, ca fiă-care scriitorŭ sĕ-şĭ asemene durerile şi simțirile lui cu durerile şi simțirile întregei lumĭ. Noi însĕ scim, că numai adevĕrata durere este adevĕrata poesiă, adevĕrata virtute. Față cu acestea Lenau îşĭ desface înaintea nóstră inima cu simțirile ei cu atâta fidelitate şi adevĕr palpabil, încât ne pune în uimire; numai atuncĭ îi auḑimŭ plângerea lui, când ranele îi sângeră; aşa simțimŭ căldura espresiunii durerii lui ca şi când elŭ şĭ-ar muia péna în sângele inimii lui. Elŭ nu dă espresiune „durerii lumii“, ci ne spune propria lui durere, propriile lui simțirĭ, ba chiar şi când se ocupă în scrierile lui cu întrebărĭ şi reflexiunĭ generale, şi pe acestea le vedemŭ esprimate într'unŭ aşa modŭ, precum se resfrângŭ în sufletulŭ sĕu, în inima sa, în prisma cugetărij şi a geniului sĕu.

Tonulŭ fundamentalŭ alŭ liricei lui Lenau este celŭ elegicŭ şi adeseorĭ celŭ melancolicŭ. Elŭ însuşĭ ḑice: „Du geleitest mich durch's Leben, sinnende Melancholie“. Rarŭ, fórte rarŭ se aude la elŭ glasulŭ bucuriei, numai icĭ şi colo se mai zăresce în poesiile lui câte unŭ punctŭ mai luminosŭ, cum s'arată sórele abia câte-odată printre norii negri, sparțĭ de vêntŭ. Elegia lui este espresiunea acelei durerĭ omenescĭ, acelei părerĭ de rĕu sincere, care isvoréşce din adevĕrata suferință.

In sufletulŭ sĕu a trăitŭ unŭ idealŭ măreţŭ, după care în viață-i zadarnicŭ a căutatŭ; elŭ n'a putută străbate pustiulŭ şi golulŭ înfricoşatŭ ce'i sta înainte şi astfelŭ şĭ-a perdutŭ puterea vieții pe ruinele visurilorŭ lui, acea putere, acelŭ curagiu, care i-ar fi folositŭ aşa de multŭ. Inima lui atâtŭ de gingaşă simția aşa de puternicŭ, încâtŭ e peste putință urmărindu-lŭ cu atențiune sĕ nu observĭ educațiunea ce-a primit'o dela mamă-sa. Simțirile lui suntŭ aşa de nobile, încâtŭ lângă ele nu încapŭ gândirĭ josnice, ci atâtŭ de seriósă, aşa de adevĕrate, încâtŭ în orĭ cine nasce venerațiune față de nenorocitulŭ poetŭ. Ce e dreptŭ, că forța bărbătéscă lipsesce în elŭ, dér i-o înlocuesce acea superbiă nobilă, ce a dominatŭ unŭ timpŭ óre-care peste natura lui, de altcum fórte milósă, după cum ḑice A. Grün în descrierea vieții lui. De aceea poesia lui Lenau a fostŭ o apariţiune cu totulŭ nouă în literatura germană, care a descoperitŭ o nouă lume, unŭ nou cercŭ de idei. Poesia lui nu a isvorîtŭ din rîulețulŭ unei câmpii veştede, ci din isvorulŭ sfântŭ alŭ codrului, din adêncurile pămêntului.

Despre acésta vorbesce fórte frumosŭ Alfred *Marchand*, unŭ scriitorŭ francesŭ, în opulŭ sĕu „*Les poètes lyriques de l'Autriche*“, carte apărută nu de multŭ. Acesta se ocupă mai pe largŭ cu Lenau punêndu-lŭ pe o tréptă cu Goethe în lirica germană: „Lenau, ḑice Marchand, înaintea mea cuprinde primulŭ locŭ între liricii germanĭ. Pentru sinceritatea lui îlŭ socotescŭ mai multŭ decâtŭ pe Heine. In artă îlŭ întrece acesta, dér în poesia lui aflămŭ ceva muşcătorŭ, zdrobitorŭ, ce împedecă fórte multŭ desvĕlirea unității şi influința hotărîtóre a simțirei; cetitorulŭ décă percurge câtŭ de puținŭ drumulŭ prin poesia lui Heine, e silitŭ sĕ se întrebe, unde se finesce supĕrarea poetului şi unde începe elŭ a face nebunŭ pe cetitorŭ. Er Goethe, după judecata mea, ca lricŭ ocupă numai loculŭ alŭ treilea. Lenau

Rumäniens nah rumänischen Originalquellen bearbeitet, de reposatulŭ meu amicŭ W. A. Sennor, publicatŭ în Bukarester Hauskalender din 1865.

W. A. Sennor, după cum am descoperitŭ mai târḑiu, la lucrarea sa s'a servitŭ și de romanulŭ lui *Pelimonŭ*, d'aci se esplică: întêiu identicitatea unelorŭ pasagie în scrierea mea și a lui *Pelimonŭ*; alŭ doilea diferința în stilŭ.

Credŭ că nu-mĭ vețĭ refusa, Domnule Redactorŭ, publicarea acestei informațiunĭ, pe care v'o dau din respectŭ către cetitorii Dv., fără ca sĕ cer nimenui esplicare de cele ce s'au publicatŭ despre mine.

Primițĭ încredințarea perfectei mele considerațiunĭ.

Brașovŭ, 20 Aprilie 1888.

Theochari Alexi.

Scandalŭ la alegerĭ.

Suburbiulŭ Vienei numit Rudolfsheim a fostŭ Lunea trecută cu ocasiunea unei alegerĭ, teatrulŭ unui mare scandalŭ, sĕvêrșitŭ chiar în presența Maiestății Sale monarchului. Etă ce se serie din Viena în privința acésta:

Maiestatea Sa sosi în suburbiulŭ Rudolfsheim la órele $2^1/_2$ cu scopulŭ ca sĕ mérgă la Hetzendorf pentru a întêmpina sosirea Maiestății Sale împĕrătesei și a archiduceselorŭ.

Pe când sosi Maiestatea Sa, agitațiunea între antisemițĭ și partidaliberalilorŭ era la culme. Ei se încăerară la luptă. Presența Maiestății Sale nu i-a împedecatŭ întru nimicŭ dela acésta, căcĭ furia cuprinse pe ambele partide cu ațâta vehemență, încâtŭ acestea nu mai ținură sémă de nimicŭ.

Trăsura curții înaintă în pasŭ spre mulțimea încăerată la luptă și monarchulŭ urmărea cu mare atențiune actele de brutalitate sĕvêrșite înaintea sa, dér nicĭ acésta n'a avutŭ asupra mulțimei nicĭ o influință.

Situațiunea poliției a fostŭ peste mĕsură critică, căcĭ mulțimea înverșunată, cum era, se aruncă asupra polițiștilorŭ și pe mare parte din ei îĭ călcă în picióre.

In lupta acésta au rĕmasŭ rănițĭ mai mulțĭ inșĭ. Unii din bătăușĭ au fostŭ arestațĭ.

Literatură.

„Meseriașulŭ Românŭ", ese de două orĭ pe lună în Brașovŭ. N-rulŭ 8 din anulŭ III. cuprinde: Observărĭ practice pentru cei carĭ lucrézâ cu mașinĭ de cusutŭ. Scólele speciale pentru meserii din Sibiiu. Memoriu asupra comerciului și industriei în România. Industria de paie în Italia. Adunarea generală a Asociațiunei de creditŭ și depunerĭ „Meseriașulŭ Românŭ." Curățirea mânilorŭ după lucrulŭ din atelierŭ. Foița „Meseriașului Românŭ:" Crima unchiașului Blas, de Catulle Mendes, traducere de S. C. Cântecuiŭ dorobanțului. [Poesiă de Ioanŭ Nenițescu.] Felurite pentru meseriașĭ. Scirĭ economice. Multe și mĕrunte. Diverse. Recepte folositóre. Glume. Bibliografiă.

Wiener Mode, fóiă de mode și literară, apare în Viena la 1 și 15 a fiecărei lunĭ.

Nr. 1 cuprinde: *Partea modelorŭ*: Wiener Modebericht (de Jenny Neumann). Schmuk. Blumen. Schleier. Wiener Wäschebericht. Coifforen und Hüte. Kindermoden. Herrenmode. Wiener Parfums. Handarbeit. Die Schönheitspflege. — *Partea literară*: Der Thurm von Nervi]poesiă de Adolf Wilbrandt]. Literarische Moden [de Wilhelm Goldbaum]. Bielder aus Alt-Wien de Dr. Albert Ilg. Die Palme in Wohnzimmer [de docentele Dr. E. Lewy[. Schatten [poesiă de Ada Christen]. Im Boudoir [de F. Gross, comediă]. Streiflichter [poesiă de Ludwig Fulda]. Frauenleben bei den südafrikanischen Schwarzen [de Rosa Holub]. „Humoreske" [bucată musicală pentru pianŭ de Robert Fuchs]. Neue Musik. Raethsel. Die Küche des Mittelstandes. Ilustrațiunĭ. Anunțurĭ.

Nr. 2 cuprinde: *Partea modelorŭ*: Wiener Carnevals Modebericht [de Jenny Neumann]. Modeplauderei aus Nizza [de brosse de Sterpeto]. Der neueste Ballgast. Beschreibung der in diesem Hefte dargestellten Foiletten. Wieman Ballstrümpfe stickt. Neue Taschentücher. Ueber Briefpapier. Lächerplaudereien. Herrenmoden. Zum Cottillon. Die Kleidung des Kindes. Wiener Handarbeit. Altmodischer und neumodischer Haushalt [de Therese Mirani] *Partea literară* Die Geschichte einer Schönheit [de Hans Wachenhausen]. Blüthenlese ungarischer Dichtung [de Ludwig Doczi]. Brautwahl [de Marie de Ebner-Eschenbach]. Sprüche [de Ludwig Fulda]. Der Thurm von Nervi [urmare]. Nur Keinen Eifer [comediă de Paul Heyse]. Higyenische Briefe. Spiel und Raethsel-Zeitung. Preisausschreibung de Wiener-Mode. Erinnerungs-Walzer (bucată musicală pentru pianŭ de Joh. Strauss Vater). Ilustrațiunĭ. Anunțurĭ.

Intêmplărĭ diferite.

Focŭ. La 40 Aprilie a fostŭ unŭ nou focŭ în Hașagŭ. Au arsŭ edificiile economice la 9 locuitorĭ românĭ, ér la 3 dintre ei au arsŭ și casele de locuitŭ cu tótă întocmirea lorŭ, cu provisiunile și cu totŭ avutulŭ lorŭ. Unui bietŭ tată de familiă i-au arsŭ și 2 vacĭ cu lapte și unŭ vițelŭ. Preotului gr. or. și altui păgubașĭ le-au arsŭ mașinele de trieratŭ Păgubiții au fostŭ toțĭ asigurațĭ. Acesta e alŭ treilea focŭ în timpŭ de o jumĕtate de anŭ. Alŭ doilea, acum 2 lunĭ, prefăcuse în cenușe edificiile economice la 5 Românĭ, unuia și casa de locuitŭ. Dintre aceștia numai unulŭ era asiguratŭ. — In Vordŭ a arsŭ șura lui George Meltzer. Paguba e de 300 fl.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.")

Berlinŭ, 4 Maiu. Starea împĕratului e normală, póte petrece cea mai mare parte din ḑi în afară de patŭ.

„Vossische Zeitung" se ocupă cu dispozițiunea ce domnesce în contra Rusiei pentru că a reactivatŭ pe generalulŭ Bogdanovicĭ, indeplinindŭ prin acésta Țarulŭ unŭ actŭ alŭ guvernului, care nu mai lasă nicĭ o îndoială asupra simțĕmintelorŭ sale panslaviste. Când desvoltarea lucrurilorŭ în Francia va deveni matură, când rubla 'șĭ va fi făcutŭ lucrulŭ sĕu în Orientŭ și armata ruséscă va fi concentrată, atuncĭ va întra Țarulŭ în acțiune.

Petersburgŭ, 4 Maiu. Pentru sondarea dispozițiunei poporului, vorŭ pleca în Bulgaria, cum se ḑice, la însărcinarea Țarului, fostulŭ ministru în Bulgaria generalulŭ Ernroth și fostulŭ ministru plenipotențiarŭ în Muntenegru, Joniu.

DIVERSE.

Influința rassei asupra geniului și nebuniei. Ca esemplu pentru acéstă influință profesorulŭ C. Lambroso din Turinŭ citéză în opulŭ seu „Geniu și nebuniă" observările făcute la poporulŭ israelitŭ. „Israeliții", scrie elŭ „esceléză prin cultura și istețimea lorŭ și șĭ-au câștigatŭ în multe ramurĭ ale vieții nóstre culturale o posițiă importantă; în mânile lorŭ suntŭ în partea cea mai mare comerciulŭ și presa; compositorĭ renumițĭ satiricĭ, umoriștĭ și medicĭ au eșitŭ din șirurile lorŭ. Meyerbeer, Cohen, Halevy, Gutzkow, Mendelssohn, Offenbach au fost israelițĭ. Totŭ asemenea Heine, Saphi Camerini, Revere, Kalis, Jacobsohn, Jung, Veill, Fortis, Gozlan. De origine ovreéscă suntŭ mai departe scriitorii Auerbach, Kompert și Aguilar; filologii Ascoli, Munk, Florentino, Luzzato; medicii Valentin, Hermann, Haidenhain, Schiff, Casper, Hirschfeld, Stilling, Gluger, Laurence, Traube, Fraenkel, Kuhn, Kohnhein, Hirsch; filosofii Spinoza, Sommerhausen, Mendelssohn; socialistii: Lasalle și Marx; chiar și în matematică, o sciință, pentru care semiții au arĕtatŭ totdéuna puținŭ talentŭ, au ajunsŭ la mare renume. Goldschmidt, Beer și Markus. Mai este încă remarcabilŭ, că israeliții aceștia renumițĭ, pe carĭ i-amŭ amintitŭ mai toțĭ au fostŭ naturĭ creatóre: revoluționarĭ în politică, întemeietorĭ de secte nouă pe terenulŭ religionarŭ. Décă nu s'a născutŭ nihilismulŭ și socialismulŭ inmediatŭ din sinulŭ lorŭ, fără îndoélă ei au aruncatŭ sĕmênța, din care a rĕsăritŭ. Dela ei a purcesŭ însĕ învĕțătura mosaică și mai târḑiu cea creștinéscă; ei au creatŭ în comerciu polițele, în filosofiă positivismulŭ, în literatură direcția nouă umoristică."

De altă parte însĕ trebue sĕ constatămŭ și unŭ altŭ faptŭ curiosŭ dér netăgăduitŭ: *israeliții dau unŭ contingentŭ relativŭ de patru până la șese orĭ mai mare de alienațĭ (nebunĭ), ca ceilalțĭ individĭ aparținătorĭ altorŭ religiunĭ.* Invĕțatulŭ Servi a constatatŭ, că în anulŭ 1869 în Italia la 391 israelițĭ vine unŭ alienatŭ, unŭ numerŭ apróape de 4 orĭ mai mare, ca celŭ care-lŭ găsise la catolicĭ. Verga a confirmatŭ acestŭ faptŭ în anulŭ 1879, ba a găsitŭ chiar că pe când la catolicĭ și protestanțĭ vine unŭ alienatŭ la 1775, respective 1725 de individĭ, la israelițĭ vine unŭ alienatŭ la 384 de individĭ. In fine Mayr a arĕtatŭ în a. 1871 că în Prusia la 10 mii de creștinĭ vinŭ 8 nebunĭ, ér la 10,000 de Israelițĭ 14 nebunĭ; în Bavaria la 10 mii de creștinĭ 10 nebunĭ, ér la 10 mii de Israelițĭ 25 de israelițĭ nebunĭ; în întréga Germaniă la o poporațiune creștină de 10 mii, 8 nebunĭ, la o poporațiune evreéscă numĕrulŭ duplu de alienațĭ.

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 19 Aprilie st. v. 1888

Bancnote românescĭ	Cump.	8.58	Vênd.	8.60
Argintŭ românescŭ .	„	8.50	„	8.54
Napoleon-d'orĭ . . .	„	10.01	„	10.03
Lire turcescĭ . . .	„	11.30	„	11.35
Imperialĭ	„	10.30	„	10.35
Galbinĭ	„	5.90	„	5.92
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	105.—	„	105.50
Discontulŭ	$6^1/_2$—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 3 Maiu st. n 1888.

Renta de aurŭ 4%	97.65
Renta de hârtiă 5%	86.20
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	149.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	96.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	126.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	113.50
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.95
Napoleon-d'orĭ	10.03
Bonurĭ rurale ungare	114.90
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.60
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ . . .	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.50
Bonurĭ rurale Transilvane	103.45
Bonurĭ croato-slavone	103.50
Acțiunile băncei de creditŭ ungur. .	278.25
Acțiunile băncei de creditŭ austr. .	279.80
Mărcĭ 100 împ. germane	$62.22^1/_2$
Londra 10 Livres sterlinge	126.80
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	123.75
Renta de hârtiă austriacă	78.65
Renta de argintŭ austriacŭ	80.50
Renta de aurŭ austriacă	110.45
Losurĭ din 1860	133.—
Acțiunile băncei austro-ungare . . .	872.—

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

însĕ pe terenulŭ acesta e mai originalŭ, mai adêncŭ, mai pĕtrunḑĕtorŭ și varsă în inima cetitorului o imagine ce nu se póte uita. Elŭ îmĭ sfâșie inima; pe când Goethe își îndréptă atențiunea mai vêrtosŭ spre minte și fantasiă, pe atuncĭ Lenau te mișcă, te răpeșce și'țĭ răpesce totŭ ce ai cu tine".

Altŭ scriitorŭ francezŭ, finŭ simțitorulŭ *Theuriet A.*, care în studiile sale adêncĭ laudă cu deosebire poesia *naturală neimitabilă* a lui Lenau, ḑice despre elŭ: „După mórtea cântărețului melancolicŭ și însuflețitŭ, înzadarŭ căutămŭ în literatura germană unŭ poetŭ asemenea lui, care ar fi vrednicŭ sĕ ne atragă atențiunea".

Amŭ intercalatŭ aicĭ judecata acestorŭ doi scriitorĭ străinĭ pentru ca sĕ întregimŭ trăsurile și caracteristica liricei lui Lenau; observămŭ însĕ, că părerile altora despre lirica lui Goethe se deosibescŭ cu desĕvêrșire de a lui Marchand, findcă Goethe e judecatŭ de tótă lumea literară ca celŭ dintâiu liricŭ.

Prima colecțiune, cu care Lenau a atrasŭ atențiunea societății germane, cuprindea în sine întregŭ cerculŭ poesiei sale lirice. Deși cu puține esceptiunĭ, tonulŭ fundamentalŭ alŭ poesiei sale este *unulŭ*, totușĭ elŭ așa e de variu, ilŭ vedemŭ țesutŭ cu așa umbre fine, încâtŭ în acestŭ tonŭ fundamentalŭ se află depusă întrégă scara simțĕmintelorŭ seriόse și adêncĭ, proprii inimei lui.

După subiectele lorŭ, poesiile lui Lenau se potŭ împărți în trei grupe mai principale: cele referitóre la simțirile omului, singuraticŭ luatŭ; la natură și în fine cele ce se referescŭ la întrebările principalĭ ale esistenții omenescĭ. In grupa primă ilŭ regăsimŭ pe poetulŭ în întrégă ființa și starea lui de pe atuncĭ, adecă acum vioiu, acum supĕratŭ; vedemŭ în ele reoglindându-se cu fidelitate fiă-care batere a inimii lui. E dreptŭ însĕ și aceea, că nu vedemŭ resignațiunea atingêndu-lŭ deodată, acea resignațiune durerósă, a cărei jertfă e inima poetului, dér cu atâtŭ mai vĕrtosŭ vedemŭ în elŭ unŭ adevĕratŭ martirŭ, care merge în luptă, deși e sigurŭ că nu va învinge. Pe când alțĭ poețĭ în primele lorŭ cântece dau espresiune seninătății și vioșiei estravagante a tinereței, pe atuncĭ la Lenau ne întâlnimŭ cu glasulŭ renunțării la tóte, cu sunetulŭ sarbĕdŭ alŭ desperării.

In Poesia „Einst und Ietzt" în care face asĕmĕnare între visurile tinereței și presentulŭ amarŭ, începe astfelŭ:

De-așŭ putea s'ajungŭ în plaiulŭ
Unde fericitŭ eram,
Unde anii tinereții
Așa dulce îi visam.

De sigurŭ când a scrisŭ aceste versurĭ, îșĭ aduse aminte de patria sa, ale cărei rose și filomele nicĭ-odată nu le-a uitatŭ.

Elŭ sacrifică fórte multe creațiunĭ minunate amicției și iubirei; dér pe când amicției îi consacră versurile cele mai sfinte și îngăduitóre, pe atuncĭ iubirea sa vorbesce numai și numai prin cuvinte triste. Scimŭ câte nefericirĭ i-a causat iubirea, cu câtă tristețĕ îi acoperea adesecrĭ sufletulŭ și inima lui. Dér totdéuna de câteorĭ încerca o nouă dragoste suferea naufragiu. Câtŭ de pĕtrunḑĕtorŭ se plânge elŭ în poesia „In die Ersehnte:"

Inzadarŭ! Perdută'mĭ eștĭ credință
Intr'alŭ vieții pustiu și greu amarŭ
In vecĭ, căcĭ tóte-a mele pofte
Te rógă și te strigă înzadarŭ!

Și ca și când l'ar părăsi speranța cu desĕvêrșire, astfelŭ finesce poesia „Meine Braut:" „Deine Braut heisst Qual, den Segen spricht das Unglück über euch". Tóte acestea le-a scrisŭ de sigurŭ sub influința acelorŭ amintirĭ amare, ce le-a lăsatŭ în sufletulŭ sĕu înfidelitatea neînduărătórei Berta.

Frumsețea naturei, fenomenele ei extraordinare, viéța lui bogată în schimbărĭ, suntŭ primulŭ isvorŭ principalŭ al poesiei lui Lenau. Pe terenulŭ acesta elŭ n'are sĕmĕnŭ în poesia germană. Elŭ nu'șĭ risipesce puterile ingeniului sĕu pentru de-a descrie tótă flórea, tótă frunḑa, precum nicĭ pentru trăsurĭ bagatele; ci elŭ ne face sĕ simțimŭ influința întregului, precum natura face sĕ simțim întregulŭ ei.

Măreția uriașilorŭ codrii, liniștea lui divină și furtunile lui, tăcerea nemărginitelorŭ deșerturĭ, înfățișarea impunĕtóre a munțilorŭ, imensitatea oceanului, cursulŭ liniștitŭ și ușorŭ alŭ vâlcelei, ca și cum tóte arŭ fi cuprinse în puterea fermecătóre a poetului, le înțelege șoptele tuturora, și le și scie spune. Lenau privesce și pĕtrunde adêncŭ în tóte secretele naturii.

(Va urma.)

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Administrațiunea „Gaz. Trans.“

Tipografia A. MUREȘIANU Brașovŭ.